

Berényi Annamária
GOKI

Betegbiztonsági gyakorlatok – Nyomási fekély

A megfelelő protokollok megléte a megelőzés egyik fontos eszköze, amelyek szakmailag meghatározzák az ellátási folyamat kritikus lépéseinél alkalmazandó teendőket.

AZ ÁPOLÁSI PROTOKOLL CÉLJA

Decubitus kialakulása szempontjából veszélyeztetett betegek megfelelő időben történő felismerése; a rizikócsoporthoz megfelelő prevenció nyújtása. A kialakult decubitus helyi és általános kezelési/ápolási menetének meghatározása.

AZ ÁPOLÁSI PROTOKOLL LEÍRÁSA

Ápoló felelőssége: a decubitus rizikófelmérése, a prevenció intézkedések kivitelezése, az orvos által elrendelt terápia végrehajtása, diagnosztikai vizsgálatok előkészítése, asszisztálása valamint mindezek decubitus lapon és ápolási dokumentációban történő dokumentálása, ápolási terv készítése

Indikáció: minden fekvőbeteg ápolása

5.1. Javasolt ápolási diagnózis:

Szövetkárosodás kialakulásának kockázata tartós fekvés, immobilitás miatt.
Hámhiány kialakulásának veszélye az inkontinencia következtében.
A felfekvés súlyosbodásának veszélye a testhelyzet változtatásának hiányában.
A felfekvés súlyosbodásának kockázata a felülfertőződés miatt.
Fájdalom a felfekvés miatt.

5.2. Tárgyi feltételek:

- antidecubitor matrac és ágy, kényelmi eszközök
- decubitus kezelő kötszerek, szerek
- felfekvés elleni krémek, szerek

5.3. Végrehajtás lépései:

5.3.1. Kezelés folyamata:

1. Rizikófelmérés.

Felvételt követően minden betegnél az ápolási dokumentációban megtalálható Norton-skála kitöltése, veszélyeztetettség meghatározása.

2. Prevenció.

A veszélyeztetett betegeket az ápoló rizikó kategóriájuk szerinti prevencióban részesíti.

3. Stádium meghatározása.

Bőrelváltozást (decubitus) észlelése esetén a stádium meghatározása és kezelési terv készítése.

4. A megállapított stádiumnak megfelelő kezelés.

5. A beteg pszichés vezetése.

5.3.2. Preventio irányelvei (önálló ápolói kompetencia)

- ✓ tiszta, száraz bőrfelület biztosítása.
- ✓ beteg fürdetése, mosdatása naponta minimum egyszer
- ✓ test és bőrápoláshoz szükséges segítség igényének meghatározása
- ✓ teljes ellátásra szoruló betegnél részleges lemosás alkalmazása naponta többször
- ✓ fürdetés után a bőr gondos szárazra törlése
- ✓ ágyneműk folyamatos tisztán-, szárazon-, ráncmentesen tartása.
- ✓ antidecubitor matrac vagy ágycsúszka alkalmazása
- ✓ kényelmi eszközök alkalmazása
- ✓ ágytál és vizelőedény behelyezésének körültekintő kivitelezése, alkalmazás idejének szükséges minimumra csökkentése
- ✓ ágynemű cseréje naponta
- ✓ aktív, passzív helyzetváltoztatás.
- ✓ kétóránkénti forgatás, ágyban történő passzív kimozzgatás, aktív torna vagy kiültetés, mobilizáció alkalmazása (amennyiben orvosilag nem kontraindikált)
- ✓ tartós nyomásnak kitett bőrfelület keringésének javítása
- ✓ vérkeringés javító bedörzsölés, massage alkalmazása mentolos alkohollal
- ✓ szakszerű, gondos ápolás
- ✓ beteg védelme sérülésektől
- ✓ immobilizáció elkerülése
- ✓ aszepszis szabályainak szigorú betartása
- ✓ megfelelő mennyiségű és minőségű táplálékbevitel biztosítása
- ✓ folyadékbevitel biztosítása

5.3.3. Decubitus kezelése

A preventio általános irányelveinek fokozott betartása.

I. Stádium: Permanens nyomásmentesítés biztosítása és az erythemák kezelése. (ápolói kompetencia)

Betadine oldatos ecsetelés és szellőztetés

II. Stádium: Konzervatív helyi terápia. A hámfosztott terület környékét, annak védelme érdekében kezeljük, ezt követően hámosító hatású steril sebkezelést végzünk. Orvosi konzultáció-ápolói kompetencia.

Betadine oldatos ecsetelés és szellőztetés

Speciális kötszer alkalmazása /mindig a sebkezelés alapelvei szerint kell megválasztani/: hidrokolloid, hidrogél, impregnált gézlapok, filmkötszerek

III. Stádium: A kezelést - a száraz vagy nedves üszkösödés szerinti - konzervatív terápiával indítjuk. Ebben a stádiumban a seb fertőzöttsége gyakori, ezért a kezelést desinficiálással kezdjük, majd a seb környékének védelmét szolgáló kezelés után steril sebkezeléssel - feltisztító, hámosító - folytatjuk. (orvosi konzultáció-ápolói kompetencia)

1. Hidrogén-peroxiddal (3%) mechanikus tisztítás (ha nem kontraindikált) 2.

Fiziológiás só oldattal öblítés 3. Betadine oldatos ecsetelés 4. Kötszer alkalmazása – alginát (Kaltostat, Kliniderm), hidrogélek, hidrokolloidok (Intrasite, Hydrosorb, Granuflex), habzivacsok (Cutinova, Mepilex), polimer kötszerek (Cutinova, Mepilex), impregnált lapok (Grasolind, Klinitulle, Cuticerin) 5. Rögzítés, fedőkötés

A kötszer feleljen meg a seb és a környező bőr állapotának, a fekély fokozatának, váladék mennyiségének, a fertőzésveszély kizárásának. A kötszereket a gyártó előírásai szerint kell használni és cserélni.

Az orvos által előírt gyógyszerelés (helyi, általános) és diagnosztikus vizsgálatok szakszerű alkalmazása, lokális kezelésekhöz előkészítés, kivitelezés – szakmai kompetenciák szerint.

Necrosis kimetszése. (orvosi kompetencia)

IV. Stádium: Necrectomia, műtéti, plasztikai sebészeti kezelés. (orvosi kompetencia)

5.4. Dokumentáció:

Ápolási dokumentáció: ápolási terv készítése és Norton-skálán történő rizikóbecslés, decubitus kezelésére vonatkozó utasítás, megjegyzés rögzítése decursus lapon

Decubitus kezelő lap: decubitus stádiumának meghatározása, elvégzett kezelés rögzítése

Decubitus előfordulási gyakorisága - standardok

Decubitusok száma	FKARD össz.	FKARD 4 em	FKARD 5 em	FKARD 6 em	FKARD ITO	FSEB	FSEB ITO	GYSZ KP össz.	GYKI	GYAI	GY HOTEL
2009 összesen	11				15	18	38	22			
2010 összesen	15				16	4	55	27			
2011 összesen	11	1	6	4	3	3	83	17	13	3	1
2012 összesen	14	4	7	3	8	4	77	18	13	5	0
2013 első félév összesen	6	0	5	1	5	6	41	13	6	7	0
Átlag (eset)	12,75	2,50	6,50	3,50	10,50	7,25	63,25	21,00	13,00	4,00	0,50

Betegforgalom

Beteg forgalom	FKARD	4 em	5 em	6 em	FKARD ITO	FSEB	FSEB ITO	GYSZ KP	GYKI	GYAI	GYHOTEL
2009 összesen	7 296	1 828	3 007	2 461	1 488	1 157	1 037	2 424	765	330	1 329
2010 összesen	6 975	1 497	2 776	2 702	1 088	1 088	984	2 510	585	348	1 577
2011 összesen	7 281	1 565	3 224	2 492	1 028	1 100	988	2 285	989	362	934
2012 összesen	7 457	1 328	3 271	2 858	1 026	1 033	939	2 436	909	355	1 172
2013_I félév összesen	4 274	753	1 950	1 571	541	561	501	1 513	480	193	840
Átlag	6.656,6	1.394,2	2.845,6	2.416,8	1.034,2	987,8	889,8	2.233,6	745,6	317,6	1.170,4

Standardok

	FKARD össz.	4 em	5 em	6 em	FKARD ITO	FSEB	FSEB ITO	GYSZKP össz.	GYKI	GYAI	GY HOTEL
Decubitus előfordulás gyakorisága 2009=szerzett decu száma/betegforgalom*100	0,15	0,00	0,00	0,00	1,01	1,56	3,66	0,91	0,00	0,00	0,00
Decubitus előfordulás gyakorisága 2010=szerzett decu száma/betegforgalom*100	0,22	0,00	0,00	0,00	1,47	0,37	5,59	1,08	0,00	0,00	0,00
Decubitus előfordulás gyakorisága 2011=szerzett decu száma/betegforgalom*100	0,15	0,06	0,19	0,16	0,29	0,27	8,40	0,74	1,31	0,83	0,11
Decubitus előfordulás gyakorisága 2012=szerzett decu száma/betegforgalom*100	0,19	0,30	0,21	0,10	0,78	0,39	8,20	0,74	1,43	1,41	0,00
Decubitus előfordulás gyakorisága 2013_I=szerzett decu száma/betegforgalom*100	0,14	0,00	0,26	0,06	0,92	1,07	8,18	0,46	1,25	3,63	0,00
Decubitus előfordulás gyakorisága <u>standard</u> 4 év átlaga alapján=szerzett decu száma/betegforgalom*100	0,19	0,07	0,21	0,17	1,10	0,84	6,59	0,98	1,74	0,94	0,09

Miért magasabb a sebészeti intenzív osztályon a decubitus kialakulásának valószínűsége?

Feltételezhető okok:

- beteg - életkori tényezők
- alap és kísérőbetegségek sajátosságai, ellátásból adódó betegjellemzők (pl. altatott, szedált, lélegeztetett beteg, fektetés, korlátozó int. alk.)
- keringés kirekesztésével végzett műtét, mely kapcsán már a műtőben fennáll a csökkent szöveti perfúzió a decubitus kialakulása szempontjából veszélyeztetett testfelületeken is, műtét alatti testhelyzet, fekvőfelület
- postoperatív szakban a mellkasi seb, lélegeztetés miatt a passzív testhelyzet változtatás nehezítettsége (annak ellenére, hogy az intenzíves antidecubitor ágyak meghatározott időnként a matrac jobb és bal felének levegővel való töltöttségét változtatva részben biztosítják a testhelyzet változtatását)
- gyógytornász status kevés, minimális foglalkozási idő jut egy betegre, a főiskolai képzés megfelelő gyakorlati tudást közvetít-e az adott betegjellemzőkkel való foglalkozásra?
- humánerőforrás?
- kényelmi eszközök rendelkezésre állása, alkalmazásuk ismerete, lehetőségei
- sebkezelési technikák, szerek, kötszerek ismerete, elérhetősége?

Igényelt kötszerek

Cutinova Hydro 15*20cm

2009.	felhasználás nem volt
2010.	felhasználás nem volt
2011.	felhasználás nem volt
2012.	felhasználás nem volt
2013.	felhasználás nem volt

Granuflex 15*15cm (enyhén és mérsékelten váladékozó sebekre)

2009.	Cs. És GY. Szívseb, Intenzív	5 db
2010.	Kardiológiai Belgy. V. em.	6 db
2011.	Kardiológiai Belgy. IV. em. Intenzív	1 db
2012.	Kardiológiai Belgy. IV. em. Intenzív	13 db
2013. 09.30-ig.	Kardiológiai Belgy. IV. em. Intenzív	2 db

Granuflex 20*20cm (indikációt lsd. előbb)

2009.	Felnőtt Szívseb Intenzív	5 db
2010.	Felnőtt Szívseb Intenzív	11 db
	Kardiológiai Belgy. V. em.	5 db
2011.	Felnőtt Szívseb Intenzív	18 db
2012.	Felnőtt Szívseb Intenzív	17 db
	Kardiológiai Belgy. IV. em. Intenzív	4 db
	Kardiológiai Belgy. IV. em.	2 db
2013. 09.30-ig.	Felnőtt Szívseb Intenzív	8 db

Suprasorb H, vékony 5*10cm

2009.	felhasználás nem volt
2010.	felhasználás nem volt
2011.	felhasználás nem volt
2012.	felhasználás nem volt
2013.	09.30-ig. felhasználás nem volt

Hidrocellularis kötszer Allevyn Heel (polimer kötszer, exudatiós vagy granulációs fázisban, közepes és erősen váladékozó, nem fertőzött sebekre)

2009.	felhasználás nem volt	
2010.	felhasználás nem volt	
2011.	felhasználás nem volt	
2012.	Felnőtt szívseb osztály	2 db
2013. 09.30-ig.	Gyermek szívseb, műtő	5 db

Decubitus kötszer Tielle 7*9cm

2009. felhasználás nem volt

2010. felhasználás nem volt

2011. felhasználás nem volt

2012. felhasználás nem volt

2013. 09.30-ig. felhasználás nem volt

Decubitus kötszer Combiderm 15*18cm

2009. felhasználás nem volt

2010. felhasználás nem volt

2011. felhasználás nem volt

2012. GYTM Transzpalnt Műszív 80 db

2013. 09.30-ig. GYTM Transzpalnt Műszív
40 db

Decubitus kötszer Actisorb Plus 25 6,5*9,5cm

(granulációs vagy epithelizációs fázisban, enyhén, közepesen és erősen váladékozó, fertőzött sebekre)

2009. Felnőtt Szívseb Intenzív 2 db

2010. felhasználás nem volt

2010. felhasználás nem volt

2011. felhasználás nem volt

2012. Cs. És GY. Szívseb, Intenzív 4 db

Kötszer Aquacel AG ezüstionos 10*10cm

(mérsékelttől az erősen váladékozó sebekre hydrofiber techn. gélszerű+ezüst ion)

2009. felhasználás nem volt

2010. felhasználás nem volt

2011. Csecsemő és Gy. Postop Intenzív 1 db

2012. felhasználás nem volt

2013. felhasználás nem volt

Osztály/év	kötszer típusa	felhasználás	decubitus gyakorisága (eset/megjelenési gyakoriság)
GYAI (gyerek szívseb. ITR)			
2009. év	Granuflex 15x15 (10db/dob)	5 dob	
2012. év	Actisorb plus 25 6,5*9,5	4 dob	5 eset/1,41%
FKO 5. emelet			
2010. év	Granuflex 15x15	6 dob	
	Granuflex 20x20 (5db/dob)	5 dob	
FKO ITR			
2011. év	Granuflex 15x15	1 dob	3 eset/0,29%
2012. év	Granuflex 15x15	13 dob	8 eset/0,78%
	Granuflex 20x20	4 dob	
2013. év	Granuflex 15x15	2 dob	5 eset/0,92%
FKO 4. emelet			
2012. év	Granuflex 20x20	2 dob	4 eset/0,3%
FSEB AITR			
2009. év	Granuflex 20x20	5 dob	38 eset/3,66%
	Actisorb plus 25 6,5*9,5	2 dob	
2010. év	Granuflex 20x20	11 dob	55 eset/5,59%
2011. év	Granuflex 20x20	18 dob	83 eset/8,4%
2012. év	Granuflex 20x20	17 dob	77 eset/8,2%
2013. év	Granuflex 20x20	8 dob	41 eset/8,18%
FSEB			
2012. év	Allevyn Hell	2 dob	4 eset/0,39%
GYKard. ITR			
2011. év	Aquacel AG ezüstionos 10*10cm	1 dob	13 eset/1,31%

**Köszönöm megtisztelő
figyelmüket!**